

INFORMACJA
O STANIE GOSPODARKI
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
W 2013 ROKU

Poznań, kwiecień 2014 r.

Spis treści

Synteza sytuacji gospodarczej Polski w 2013 roku.....	s.3
Wybrane symptomy zmian w województwie wielkopolskim	s.4
Wybrane wskaźniki statystyczne województwa wielkopolskiego.....	s.7
Podmioty gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim.....	s.9
Uwagi ogólne stanowiące wynik badań podmiotów gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim w 2013 roku.....	14
Rynek pracy i wynagrodzenia w województwie wielkopolskim.....	s.14
Inicjatywy klastrowe w województwie wielkopolskim.....	s.19
Specjalne Strefy Ekonomiczne w województwie wielkopolskim.....	s.21
Literatura.....	s.22

Synteza sytuacji gospodarczej Polski w 2013 r.

2013 był drugim rokiem silnego spowolnienia wzrostu gospodarczego w strefie euro, jak również w Polsce. W trakcie roku zauważalna jednak była już wyraźna, choć stosunkowo powolna, poprawa koniunktury, zarówno w strefie euro jak i w Polsce.

Taka równoległość wskazywała na silną zależność koniunktury w Polsce od koniunktury w strefie euro. Eksport netto z Polski do strefy euro był bowiem głównym czynnikiem podtrzymującym wzrost aktywności w Polsce. Tak było pomimo tego, że w niektórych ważnych branżach, w szczególności branży samochodowej, miał miejsce duży i długotrwały spadek eksportu. Podobnie eksport netto strefy euro do reszty świata podtrzymywał aktywność w strefie euro.

Głównym powodem spowolnienia wzrostu gospodarczego w Polsce pozostawał słaby popyt wewnętrzny, nawet lekki spadek tego popytu. Ten spadek był związany z koniecznym zmniejszaniem deficytów budżetowych, w niektórych krajach – po szeregu lat nazbyt dużego wzrostu zadłużenia rządów, gospodarstw domowych oraz przedsiębiorstw – z wymaganym zacieśnianiem polityki monetarnej.

Produkt krajowy brutto w 2013 r. zwiększył się realnie o +1,6% w skali roku (wobec wzrostu o +1,9% w 2012 r.). Spożycie ogółem było wyższe niż przed rokiem o +1,1% (w tym indywidualne o +0,8%). Utrzymał się obserwowany w 2012 r. spadek akumulacji brutto (o -5,0%), w tym nakładów brutto na środki trwałe (o -0,4%). Popyt krajowy był nieco niższy niż przed rokiem (o -0,2%). Szacunkowo ocenia się, że eksport netto, podobnie jak w dwóch poprzednich latach, miał dodatni wpływ na tempo wzrostu gospodarczego. Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej zwiększyła się w skali roku o +1,5%. W największym stopniu wzrosła wartość dodana brutto w transporcie i gospodarce magazynowej (o +4,5%). Szybszy niż przed rokiem wzrost odnotowano w przemyśle oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (odpowiednio +2,9% i +1,7%). Znacznie niższa była natomiast wartość dodana w budownictwie (o -9,0%).

Z danych GUS wynika, że w 2013 roku popyt krajowy spadł o -0,2 % (wobec spadku o -0,1 % w 2012 roku), zaś inwestycje spadły o -0,4 %, po spadku o -1,7 % rok wcześniej. Jednocześnie spożycie indywidualne wzrosło o +0,8 %, po wzroście o +1,2 % w poprzednim roku. Natomiast spożycie ogółem wzrosło o +1,1 % wobec wzrostu o +1,0 % w 2012 roku

Na rynku pracy w 2013 r. utrzymywała się trudna sytuacja, ale w IV kwartale uległa niewielkiemu złagodzeniu. Według szacunkowych danych, liczba pracujących w gospodarce narodowej w końcu 2013 r. była o +0,6% wyższa niż przed rokiem.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2013 r. obniżyło się w porównaniu z poprzednim rokiem o -1,0%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2013 r. rosły wolniej niż w 2012 r. (+2,9% wobec +3,4%), ale ich dynamika poprawiła się w II połowie roku. Przy niewielkim wzroście cen konsumpcyjnych, siła nabywcza płac w 2013 r. zwiększyła się o +2,0%, podczas gdy przed rokiem obserwowano jej nieznaczny spadek.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2013 r. był dużo słabszy niż w 2012r. (+0,9% wobec +3,7%) i niższy od zakładanego w ustawie budżetowej. Zwolniło tempo wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem; spadły ceny w zakresie transportu. Ceny producentów w przemyśle oraz w budownictwie były niższe niż w 2012 r.

Produkcja sprzedana przemysłu ogółem, według wstępnych szacunków, w 2013 r. wzrosła o +2,1% (wobec wzrostu o +0,5% przed rokiem). W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób produkcja zwiększyła się o +2,2%, przy czym w II półroczu dynamika była wyższa niż w pierwszym. Wzrost notowano we wszystkich sekcjach z wyjątkiem wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Wśród głównych gałęzi przemysłu najszybciej rosła produkcja dóbr konsumpcyjnych oraz inwestycyjnych.

Wybrane symptomy zmian w województwie wielkopolskim

Zgodnie z wynikami kwartalnych reprezentacyjnych badań aktywności ekonomicznej ludności BAEL, liczba aktywnych zawodowo w 2013 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 1480 tys. i była o +0,2% większa niż przed rokiem. Współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie wyższym niż średnio w kraju i wyniósł 58,4% (wzrost o 1,1 punkt procentowy w odniesieniu do IV kwartału 2012 r.).

Liczba osób pracujących w IV kwartale 2013 r. wyniosła 1353 tys. i zmniejszyła się o -0,7% w porównaniu z IV kwartałem 2012 r. W większym stopniu spadła liczba pracujących kobiet (o -1,5%) niż mężczyzn (o -0,3%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2013 r. wyniósł 53,4% i był o +0,6 p.proc. wyższy niż przed rokiem; wzrost odnotowano na wsi (o +2,1 p. proc. do 55,4%), natomiast w mieście – spadek (o -0,8 p.proc. do 51,6%).

Utrzymał się obserwowany od dłuższego czasu wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw, chociaż następował znacznie wolniej niż w 2012 roku (w skali roku wzrost o +0,5%; przed rokiem o +3,5%).

W IV kwartale 2013 r. liczba osób bezrobotnych ukształtowała się na poziomie 127 tys., a w ujęciu rocznym w województwie odnotowano największy w kraju wzrost – o +11,4%. Zwiększyła się liczba bezrobotnych kobiet, natomiast liczba bezrobotnych mężczyzn – pozostała na poziomie sprzed roku. Udział osób w wieku poniżej 25 lat należał do najwyższych w kraju i wyniósł 26,8% wszystkich bezrobotnych, przy czym w odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszył się o -3,0 p.proc. (w kraju o -0,6 p.proc.).

W IV kwartale 2013 r. w województwie wielkopolskim stopa bezrobocia według BAEL wyniosła 8,6%. W skali roku odnotowano pogorszenie wskaźnika (wzrost o +0,9 p.proc., wobec spadku w kraju o -0,3 p.proc.). Wskaźnik ten był niższy na wsi (7,3%) niż w mieście (9,6%), przy czym na wsi odnotowano spadek stopy bezrobocia (o -0,2 p.proc.), natomiast w mieście wystąpił wzrost (o +1,7 p.proc.). Stopa bezrobocia mężczyzn pozostała na poziomie sprzed roku (6,2% i nadal była najniższa w kraju), przy wzroście stopy bezrobocia dla kobiet o +2,0 p.proc. do 11,7%.

Populacja biernych zawodowo wynosiła 1055 tys. osób, co stanowiło 41,6% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat i w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku ich liczba zmniejszyła się o -4,3% (najgłębszy spadek w kraju), przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o -1,7%. Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących zmniejszyła się w skali roku.

W IV kwartale 2013 r. na 1000 pracujących przypadały 874 osoby bierne zawodowo oraz bezrobotne (893 przed rokiem).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (3 503,58 PLN) w sektorze przedsiębiorstw w skali roku wykazywało tendencję wzrostową. W końcu roku wzrost ten wyniósł +2,4% wobec +1,8% w analogicznym okresie 2012 r. Odnosząc wartość wynagrodzenia do przeciętnej miesięcznej w 2010 r., należy jednak stwierdzić, że w 2013 r. wzrost tego wskaźnika w województwie wielkopolskim następował wolniej niż przeciętnie w kraju.

W 2013 r. odnotowany został wzrost wartości produkcji dodanej przemysłu (w cenach stałych) o +11,7% w relacji do roku ubiegłego (+9,5%).

Wartość produkcji budowlano-montażowej w skali roku wzrosła o +9,9% (w cenach stałych). W strukturze przedsiębiorstw największy udział miały podmioty gospodarcze specjalizujące się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (51,6%).

W skali roku utrzymała się tendencja wzrostowa wartości sprzedaży detalicznej przedsiębiorstw handlowych i niehandlowych (wzrost o +8,3%), jak również sprzedaży hurtowej jednostek handlowych (wzrost o +27%).

Przedsiębiorstwa mające swoją siedzibę na terenie województwa wielkopolskiego poniosły nakłady inwestycyjne w kwocie o -10,4% niższej niż w ubiegłym roku. Najwięcej nowych zadań inwestycyjnych rozpoczęto w sekcji wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.

W 2013 r. w województwie wielkopolskim oddano do użytkowania 14207 mieszkań, co stanowiło 9,4% mieszkań w kraju. W porównaniu z 2012 r. odnotowano spadek liczby mieszkań o -7,6% (wobec -4,9% w kraju). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była wyższa niż średnio w kraju (111,9 m² wobec 104,5 m²).

W 2013 r. przedsiębiorstwa województwa wielkopolskiego uzyskały zdecydowanie lepsze wyniki finansowe niż w roku poprzednim. Korzystniejsze były też podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Polepszył się wskaźnik poziomu kosztów – z 96,2% do 94,9%. Odnotowano wzrost wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 3,8% do 5,1%), netto (z 3,0% do 4,4%) oraz wskaźnika rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,7% do 5,2%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 82,4%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 90,2% (wobec odpowiednio 79,1% i 91,2% w 2012 r.).

W 2013 r. nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach województwa wielkopolskiego wyniosły 8941,5 mln zł co stanowiło 8,6% wartości krajowej. Po trzech latach wzrostu nakładów inwestycyjnych, w 2013 r. odnotowano spadek o -4,1%. Według sekcji PKD największy udział w nakładach inwestycyjnych miał przemysł (63,1%), oraz handel i naprawa pojazdów samochodowych z najwyższym udziałem w kraju równym 25,4%. Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 52,9%, a na budynki i budowle – 40,5% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

Wartość produkcji sprzedanej w przemyśle zwiększyła się w 2013 roku we wszystkich sekcjach przemysłu, z wyjątkiem wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (spadek o -15,7%). Największy wzrost sprzedaży zanotowano w górnictwie i wydobywaniu, gdzie jej wartość w skali roku zwiększyła się o 52,0%. Przedsiębiorstwa z sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja zanotowały wzrost o +29,6%, a jednostki przetwórstwa przemysłowego – o +12,5%. Na niższym poziomie klasyfikacji PKD wzrost wartości sprzedaży dotyczył 25 spośród 31 działów przemysłu.

Zwiększyła się m.in. wartość sprzedaży zrealizowanej przez przedsiębiorstwa, dla których głównym rodzajem działalności są: produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych oraz optycznych (2-krotny wzrost), produkcja pozostałego sprzętu transportowego (o +78,5%),

gospodarka odpadami; odzysk surowców (o +62,3%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o +53,2%) oraz produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych napojów (o +31,9%). Spadek sprzedaży dotyczył sześciu działów: naprawy, konserwacji i instalowania maszyn i urządzeń (o -19,6%), wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o -15,7%), pozostałej produkcji wyrobów (o -8,2%), pozostałego górnictwa i wydobywania (o -5,5%), produkcji maszyn i urządzeń (o -4,0%) oraz produkcji artykułów spożywczych (o -0,6%).

W grudniu 2013 r. 3-procentowy udział w wartości produkcji przemysłowej województwa wielkopolskiego przekroczyło 11 działów. Łącznie przedsiębiorstwa tych działów wygenerowały 79,3% wartości produkcji całego województwa. Odnotowany został spadek liczby firm eksportujących (7,1% ogółu) o -5,5% w stosunku do 2012 r.

Wybrane wskaźniki statystyczne województwa wielkopolskiego

(Miejsce w skali kraju)

Liczba ludności wg stanu 30.09.2013 r.

- 1) województwo mazowieckie – 5313,1 tys.
- 2) województwo śląskie – 4604,0 tys.
- 3) województwo wielkopolskie – 3465,9 tys.**
- 4) województwo małopolskie – 3359,7 tys.
- 5) województwo dolnośląskie – 2911,1 tys.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg stanu 31.12.2013 r.

- 1) województwo mazowieckie – 724 997 (17,8% ogółu w kraju)
- 2) województwo śląskie – 460 350 (11,3% ogółu w kraju)
- 3) województwo wielkopolskie – 397 855 (9,8% ogółu w kraju)**
- 4) województwo małopolskie – 351 074 (8,6% ogółu w kraju)
- 5) województwo dolnośląskie – 347 561 (8,5% ogółu w kraju)

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w grudniu 2013 r.

- 1) województwo mazowieckie – 1 326 800
- 2) województwo śląskie – 725 000
- 3) województwo wielkopolskie – 616 600 osób**
- 4) województwo dolnośląskie – 443 600 osób
- 5) województwo małopolskie – 430 900 osób

Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2013 r.

- 1) województwo wielkopolskie – 9,6%**
- 2) województwo mazowieckie – 11,0%
- 3) województwo śląskie – 11,2
- 4) województwo małopolskie – 11,6%
- 5) województwo dolnośląskie – 13,2%

Produkcja sprzedana w przemyśle w 2013 r.

- 1) województwo mazowieckie – 20706,0 mln PLN
- 2) województwo śląskie – 13496,1 mln PLN
- 3) województwo wielkopolskie – 12704,0 mln PLN**
- 4) województwo dolnośląskie – 8245,1 mln PLN
- 5) województwo małopolskie – 5907,7 mln PLN

Produkcja sprzedana w budownictwie w 2013 r.

- 1) województwo mazowieckie – 4480,1 mln PLN
- 2) województwo śląskie – 2380,6 mln PLN
- 3) województwo wielkopolskie – 2196,5 mln PLN**
- 4) województwo małopolskie – 1767,9 mln PLN
- 5) województwo dolnośląskie – 1491,0 mln PLN

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w 2013 r.

- 1) województwo mazowieckie – 29609
- 2) województwo dolnośląskie – 16730
- 3) województwo małopolskie - 15525
- 4) województwo wielkopolskie – 14207**
- 5) województwo śląskie – 10384

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw

- 1) województwo śląskie – 5269,69 PLN
- 2) województwo mazowieckie – 4889,19 PLN
- 3) województwo dolnośląskie – 4330,07 PLN
- 4) województwo małopolskie – 3677,40 PLN
- 5) województwo wielkopolskie – 3675,50 PLN**

Udział województwa wielkopolskiego w tworzeniu PKB (2011)

- 1) województwo mazowieckie – 22,4% (342300 mln PLN)
- 2) województwo śląskie – 13,0% (198656 mln PLN)
- 3) województwo wielkopolskie – 9,3% (142445 mln PLN)**
- 4) województwo dolnośląskie – 8,6% (131418 mln PLN)
- 5) województwo małopolskie – 7,5% (114609 mln PLN)

PKB województwa wielkopolskiego w porównaniu z regionami partnerskimi (2011)

Województwo Wielkopolskie – 34,56 mld €
Kraj Związkowy Brandenburgia (Niemcy) – 56,85 mld €
Kraj Związkowy Dolna Saksonia (Niemcy) – 225,78 mld €
Kraj Związkowy Hesja (Niemcy) – 227,68 mld €
Prowincja Hainaut (Belgia) – 29,19 mld €
Region Bretania (Francja) – 81,55 mld €
Wspólnota Autonomiczna Katalonia (Hiszpania) – 194,28 mld €
Prowincja Północna Brabancja (Holandia) – 89,53 mld €
Region Emilia-Romania (Włochy) – 142,60 mld €
Żupanija Vukovarsko - Srijemska (Chorwacja) – 1,09 mld €

PKB województwa wielkopolskiego w kwotach bezwzględnych/na osobę

2009: 127,3 mld PLN / 37 424 PLN

2010: 131,8 mld PLN / 38 629 PLN

2011: 142,2 mld PLN / 41 285 PLN

Podmioty gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim

W dniu 31.12.2013 r. w rejestrze REGON dla województwa wielkopolskiego ujętych było 397 855 podmiotów gospodarki narodowej, bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. W ciągu roku ich liczba zwiększyła się o 9 878 podmiotów.

W ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Wielkopolsce było 97 946 osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej oraz 299 909 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej w porównaniu z rokiem 2012 powiększyła się o 5070, natomiast liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 4808. W województwie wielkopolskim dominuje sektor prywatny - w końcu 2013 roku należało do niego 384 556 podmiotów gospodarki narodowej.

W województwie wielkopolskim najbardziej dynamicznie rozwijają się spółki handlowe. Według stanu w dniu 31.12.2013 r. zarejestrowanych było 36 665 takich jednostek, tj. średnio o +11,1% więcej niż przed rokiem. W ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej województwa spółki handlowe stanowiły 9,2%, tj. o +0,7% więcej niż w 2012 roku. Wzrosła również liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego – 6 635 (2012: 6 339). Stosunkowo znaczny wzrost liczebności odnotowano w grupie fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba tych podmiotów zarejestrowanych w województwie wielkopolskim zwiększyła się o 573 i wyniosła 11 366. Fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne wśród ogółu podmiotów gospodarki narodowej stanowiły 2,8%.

Najliczniejszą grupą podmiotów gospodarki narodowej są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W porównaniu z poprzednim rokiem ich liczba zwiększyła się o +1,0% i w końcu grudnia 2013 roku wyniosła 299 909. Udział osób fizycznych prowadzących samodzielną działalność gospodarczą wśród wszystkich podmiotów zarejestrowanych w województwie wielkopolskim spadł w stosunku do poprzedniego roku o -0,7% i wynosił 75,4% (w kraju 73,4%; spadek o -0,8%).

Liczną grupą podmiotów w rejestrze REGON stanowią spółki cywilne. W końcu 2013 roku w województwie wielkopolskim było zarejestrowanych 25 364 takich jednostek, tj. 6,4% ogółu podmiotów. W porównaniu z rokiem 2012 liczba spółek cywilnych wzrosła o +1,0%.

Systematycznie zmniejsza się liczba przedsiębiorstw państwowych; według stanu w dniu 31.12.2013 roku w rejestrze REGON dla województwa wielkopolskiego pozostawało jeszcze 14 spośród 177 przedsiębiorstw państwowych funkcjonujących w kraju (w 2013 roku ubyły kolejne 4 przedsiębiorstwa).

Najwięcej podmiotów zarejestrowanych w województwie wielkopolskim zadeklarowało prowadzenie działalności handlowej. W końcu 2013 roku w wojewódzkim rejestrze REGON

zarejestrowanych było 106 058 podmiotów należących do sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych, co stanowiło 26,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów.

Działalność związaną z budownictwem prowadziło 50 646 jednostki, czyli 12,7% ogółu zarejestrowanych podmiotów. Przetwórstwem przemysłowym zajmowało się natomiast 38 179 jednostek, tj. 9,6% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Liczną grupę podmiotów gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim stanowią jednostki, które jako podstawowy rodzaj działalności wskazały działalność profesjonalną, naukową i techniczną. W końcu 2013 roku do tej sekcji należało 36 710 podmiotów wpisanych do rejestru REGON, czyli 9,2%.

Działalność związaną z transportem i gospodarką magazynową prowadziło 23 187 jednostek, tj. 5,8%. Według stanu w dniu 31.12.2013 roku, w rejestrze REGON było zapisanych 24 209 podmiotów należących do sekcji pozostała działalność usługowa. W ogólnej liczbie jednostek zarejestrowanych w województwie stanowiły one 6,1%.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH

Stan w dniu 31.12. 2013 r. (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie)

	Stan 31.12.2012 r.	Stan 31.12.2013 r.
Przedsiębiorstwa państwowe	18	14
Spółki ogółem	58 458	62 206
- w tym: spółki handlowe	33 057	36 665
- w tym: spółki akcyjne	858	889
- w tym: spółki z o.o.	26 894	29 759
Spółdzielnie	1 828	1 933
Fundacje	1 011	1 161
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	9 782	10 205
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	295 101	299 909

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji PKD

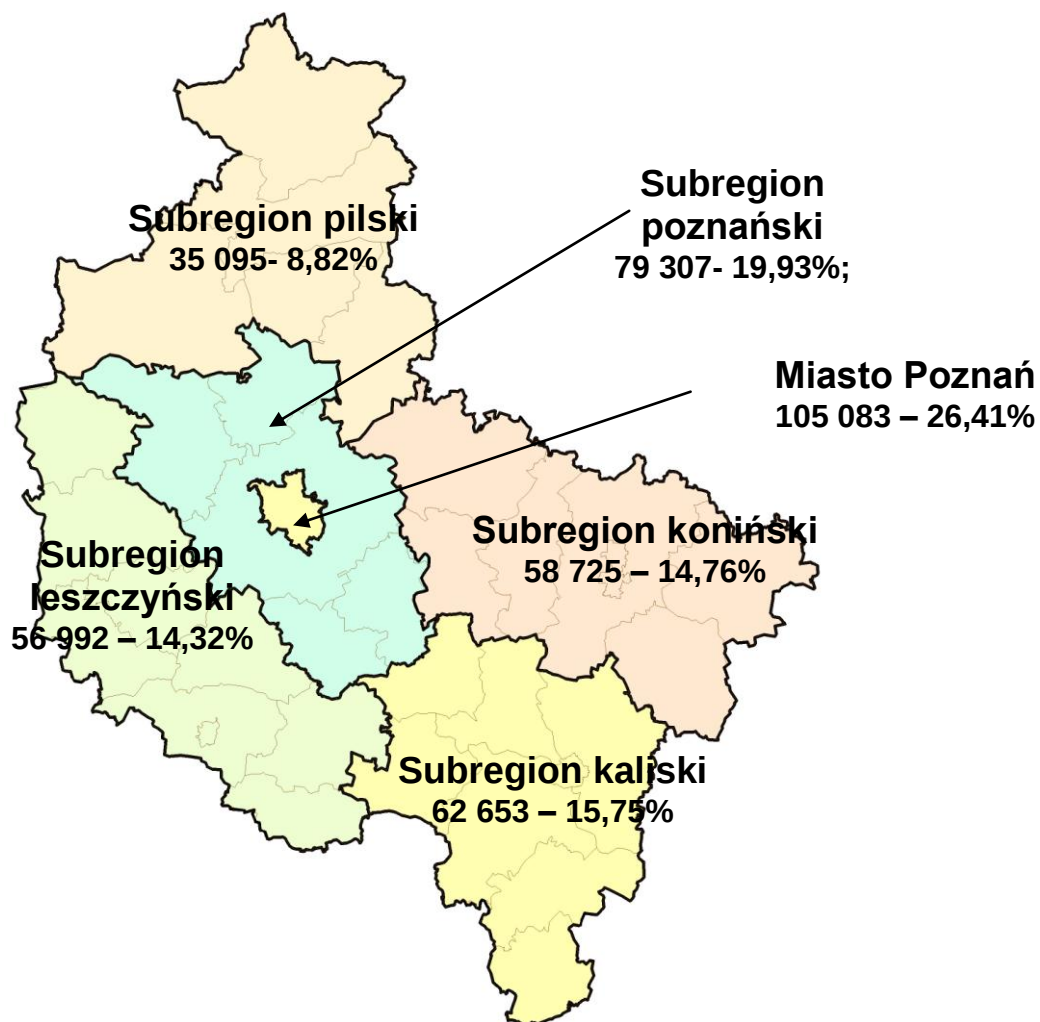
Wyszczególnienie	Ogółem	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
<i>Stan 31.12.2012</i> Stan 31.12.2013			
OGÓŁEM	<i>387 977</i> 397 855	<i>92 876</i> 97 946	<i>295 101</i> 299 909
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	<i>13 905</i> 14 060	<i>1 978</i> 2 076	<i>11 927</i> 11 984
Przemysł	<i>40 373</i> 40 761	<i>10 509</i> 10 876	<i>29 864</i> 29 885
Budownictwo	<i>49 874</i> 50 646	<i>6 153</i> 6 486	<i>43 721</i> 44 160
Handel/naprawa pojazdów samochodowych	<i>104 550</i> 106 058	<i>20 353</i> 21 245	<i>84 197</i> 84 813
Transport i gospodarka magazynowa	<i>22 978</i> 23 187	<i>2 317</i> 2 453	<i>20 661</i> 20 734
Zakwaterowanie i gastronomia	<i>9 201</i> 9 261	<i>2 129</i> 2 227	<i>7 072</i> 7 034
Informacja i komunikacja	<i>9 775</i> 10 683	<i>2 640</i> 3 149	<i>7 135</i> 7 534
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	<i>11 730</i> 12 091	<i>1 296</i> 1 567	<i>10 434</i> 10 524
Obsługa rynku nieruchomości	<i>14 615</i> 15 325	<i>11 565</i> 12 211	<i>3 050</i> 3 114
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	<i>34 963</i> 36 710	<i>6 162</i> 6 703	<i>28 801</i> 30 007
Administrowanie i działalność wspierająca	<i>10 303</i> 11 164	<i>1 741</i> 1 930	<i>8 562</i> 9 234
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	<i>2 777</i> 2 780	<i>2 766</i> 2 767	<i>11</i> 13
Edukacja	<i>13 348</i> 13 765	<i>6 954</i> 7 177	<i>6 394</i> 6 588
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	<i>19 859</i> 20 685	<i>2 186</i> 2 290	<i>17 673</i> 18 395
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	<i>6 284</i> 6 459	<i>3 506</i> 3 639	<i>2 778</i> 2 820
Pozostała działalność usługowa	<i>23 431</i> 24 209	<i>10 613</i> 11 142	<i>12 818</i> 13 067

Miejsce rejestracji i działalności gospodarczej w układzie subregionalnym

W podziale na subregiony (podregiony) województwa wielkopolskiego wg stanu w dniu 31.12.2013 r. liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej była największa w Poznaniu, a najmniejsza w subregionie pilskim. Przedstawia się ona następująco:

- subregion kaliski – 62 653 podmiotów gospodarczych, co stanowi 15,75% w województwie (wzrost o +2,1% wobec stanu w analogicznym okresie 2012 r.),
- subregion koniński – 58 725 podmiotów gospodarczych, co stanowi 14,76% w województwie (wzrost o +1,9% wobec stanu w analogicznym okresie 2012 r.),
- subregion leszczyński – 56 992 podmiotów gospodarczych, co stanowi 14,32% w województwie (wzrost o +2,2% wobec stanu w analogicznym okresie 2012 r.),
- subregion pilski – 35 095 podmiotów gospodarczych, co stanowi 8,82% w województwie (wzrost o +2,9% wobec stanu w analogicznym okresie 2012 r.),
- subregion poznański – 79 307 podmiotów gospodarczych, co stanowi 19,93% w województwie (wzrost o +3,5% wobec stanu w analogicznym okresie 2012 r.),
- miasto Poznań – 105 083 podmiotów gospodarczych, co stanowi 26,41% w województwie (wzrost o +2,5% wobec stanu w analogicznym okresie 2012 r.).

Podmioty gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim
w podziale na subregiony
(stan 31.12.2013 r.)

**Uwagi ogólne stanowiące wynik badań podmiotów gospodarki narodowej
w województwie wielkopolskim w 2013 roku**

1. Liczba podmiotów wzrosła w porównaniu z 2012 rokiem.
2. Większość podmiotów należała do sektora prywatnego.
3. Struktura podmiotów ze względu na ich formę prawną nie zmieniła się znacząco – największy udział miały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
4. Najwięcej podmiotów prowadziło swoją działalność podstawową w sekcji handel, naprawa pojazdów samochodowych.
5. Systematycznie zmniejsza się liczba przedsiębiorstw państwowych.

Rynek pracy i wynagrodzenia w województwie wielkopolskim

W grudniu 2013 r. na rynku pracy w województwie wielkopolskim utrzymała się tendencja wzrostowa przeciętnego miesięcznego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w stosunku do analogicznego okresu 2012 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego kształtowała się na poziomie podobnym do notowanego w grudniu 2012 r. i nadal pozostawała najniższa w kraju.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w grudniu 2013 r. wyniosło 616,6 tys. osób i w porównaniu z poprzednim miesiącem zwiększyło się o +0,3%, a w odniesieniu do grudnia 2012 r. wzrosło o +3,5% (w grudniu 2012 r. roczny przyrost zatrudnienia był mniejszy i wyniósł tylko +0,5%).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	XII 2013		I–XII 2013	
	w tys.	XII 2012=100	w tys.	I–XII 2012=100
O g ó ł e m	616,6	103,5	607,3	101,7
w tym:				
Przemysł	293,2	100,7	291,9	99,5
górnictwo i wydobywanie	8,7	120,6	9,0	120,3
przetwórstwo przemysłowe	264,7	100,5	263,1	99,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	9,4	82,7	9,5	82,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	10,4	112,7	10,3	113,6
Budownictwo	40,2	93,3	41,4	91,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	177,6	110,3	169,5	108,4
Transport i gospodarka magazynowa	37,5	105,7	37,4	104,9
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	6,5	94,6	6,5	89,4
Informacja i komunikacja	9,4	101,8	9,4	103,1
Obsługa rynku nieruchomości ^a	7,3	102,5	7,3	102,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	12,6	108,0	12,3	104,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	21,4	111,7	20,5	101,0
Pozostała działalność usługowa	2,5	92,5	2,5	91,0

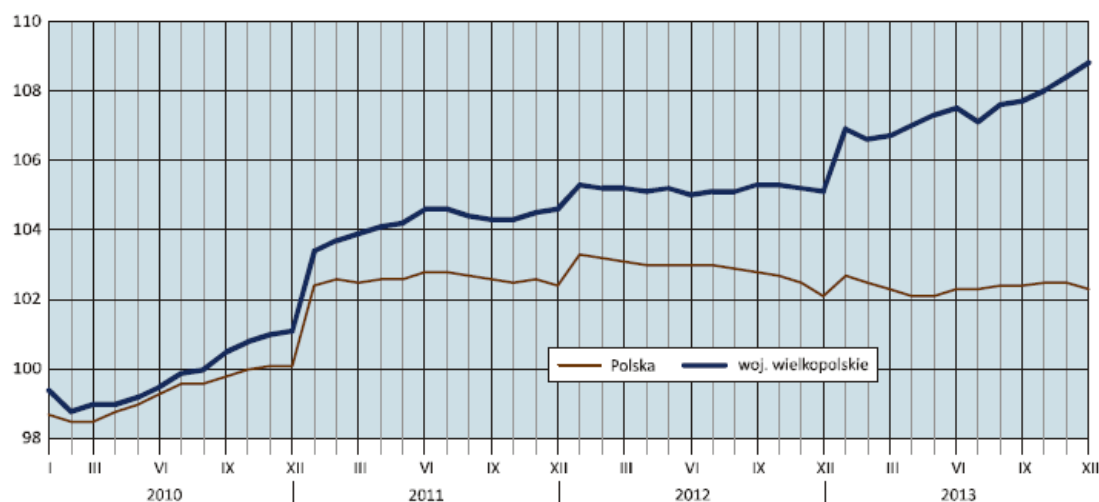
^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W ciągu roku największy wzrost zatrudnienia obserwowano w sekcjach: górnictwo i wydobywanie (w porównaniu z grudniem 2012 r. wzrost o +20,6%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami oraz odpadami; rekultywacja (o +12,7%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o +11,7%). Największy spadek dotyczył przedsiębiorstw zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o -17,3%) oraz pozostałą działalnością usługową (o -7,5%). Wśród działań o znaczącym udziale w zatrudnieniu stosunkowo duży wzrost odnotowały przedsiębiorstwa, dla których głównym rodzajem działalności są: handel detaliczny (o +14,9%), transport lądowy i rurociągowy (o +11,2%) oraz produkcja pojazdów samochodowych, przyczep oraz naczep (o +6,3%), natomiast spadek wystąpił w podmiotach zajmujących się wytwarzaniem oraz zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o -17,3%), budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o -9,7%) oraz budową budynków (o -7,1%), oraz handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi i ich naprawą (o -6,3%).

W strukturze zatrudnienia wielkopolskich przedsiębiorstw niezmiennie dominują dwie sekcje: przetwórstwo przemysłowe (42,9% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (28,8%). Na poziomie działań największym zatrudnieniem wyróżniają się przedsiębiorstwa handlu detalicznego (18,7% ogółu zatrudnionych) i hurtowego (8,7%) oraz podmioty specjalizujące się w produkcji artykułów spożywczych (7,9%) i mebli (5,4%).

W okresie styczeń - grudzień 2013 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 607,3 tys. osób i było o +1,7% większe niż przed rokiem (w analogicznym okresie 2012 r. wzrost zatrudnienia wyniósł +0,5%). W całym roku 2013 przeciętne zatrudnienie najbardziej zwiększyło się w sekcjach górnictwo i wydobywanie (o +20,3%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o +13,6%), natomiast największy spadek odnotowały przedsiębiorstwa z sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o -17,3%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o -10,6%).

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE ZATRUDNIENIE W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW (przeciętna miesięczna 2010 = 100)

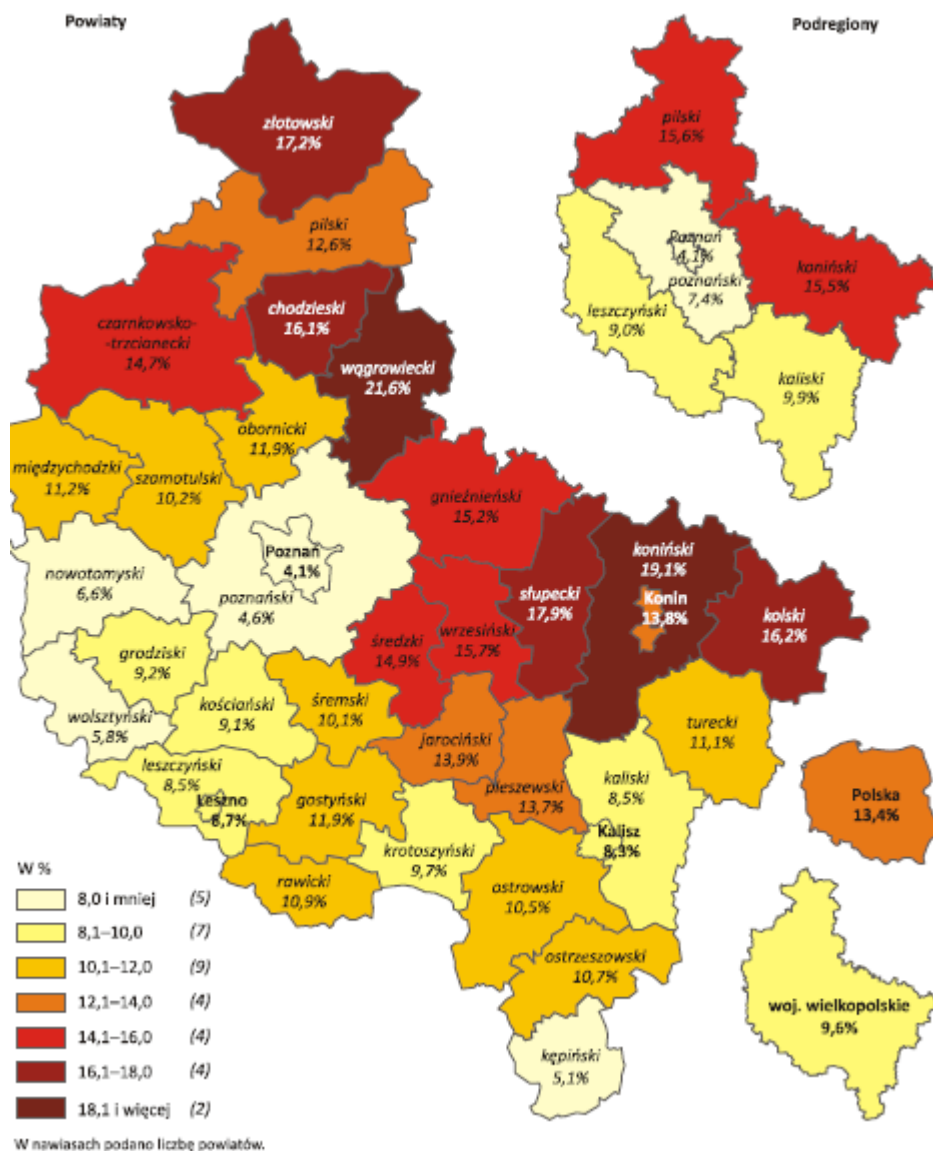
W końcu grudnia 2013 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w wielkopolskich urzędach pracy wyniosła 144,8 tys. i była o 2,4 tys., tj. o +1,7%, większa niż w poprzednim miesiącu, ale o 3,1 tys., tj. o -2,1%, mniejsza niż w grudniu 2012 r. Kobiety stanowiły 55,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem 55,0%).

Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2012	2013	
	XII	XI	XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu miesiąca) w tys.	147,9	142,5	144,8
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu miesiąca) w tys.	19,2	17,7	17,3
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu miesiąca) w tys.	13,3	16,0	14,9
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w końcu miesiąca) w %	9,8	9,5	9,6

Stopa bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2013 r. wyniosła 9,6% i pozostała najniższa w kraju. W ujęciu miesięcznym stopa bezrobocia wzrosła o +0,1 punktu procentowego, ale kształtowała się na poziomie o -0,2 punktu procentowego niższym aniżeli w grudniu 2012 r. W kraju stopa bezrobocia wyniosła 13,4% (w stosunku do listopada wzrost o +0,2 punktu procentowego). Wskaźnik niższy od krajowego, poza wielkopolskim, odnotowało jeszcze pięć województw: mazowieckie (11,0%), śląskie (11,2%), małopolskie (11,6%), dolnośląskie (13,2%) oraz pomorskie (13,3%).

**STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW I PODREGIONÓW
(stan 31.12.2013 r.)**

Natężenie bezrobocia nie było jednakowe w całym województwie. Największe nasilenie tego zjawiska obserwuje się w północnej i wschodniej części regionu. Najwyższą stopę bezrobocia, podobnie jak w poprzednich miesiącach, odnotowano w powiatach: wągrowieckim (21,6% wobec 22,2% w grudniu 2012 r.), konińskim (19,1% wobec 18,7%) i śłupeckim (17,9% wobec 17,5%), a najniższą w Poznaniu (4,1% wobec 4,2%) oraz powiecie poznańskim (4,6%, podobnie jak przed rokiem).

W grudniu 2013 r. w urzędach pracy zarejestrowano 17,3 tys. osób bezrobotnych, tj. o -2,7% mniej niż przed miesiącem i o -10,2% mniej niż przed rokiem. Udział osób rejestrujących się

po raz kolejny w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych wyniósł 84,7% (przed rokiem 82,7%). Zmniejszył się udział osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (o -1,2 punktu procentowego do 6,5%), odsetek absolwentów (o -0,5 punktu procentowego do 9,9%) oraz udział osób dotychczas niepracujących (o -0,3 punktu procentowego do 13,5%).

W grudniu 2013 r. z ewidencji bezrobotnych wyrejestrowano 14,9 tys. osób, tj. o -6,7% mniej niż przed miesiącem, ale o +12,2% więcej niż w grudniu 2012 r. Z tytułu podjęcia pracy (głównej przyczyny wyrejestrowania) z rejestru bezrobotnych wyłączono 8,2 tys. osób (przed rokiem 7,5 tys.). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych bezrobotnych w ujęciu rocznym spadł o -0,8 punktu procentowego (do 55,3%).

Stopa bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2013 roku w Wielkopolsce

styczeń	10,5%	lipiec	9,5%
luty	10,8%	sierpień	9,5%
marzec	10,7%	wrzesień	9,4%
kwiecień	10,4%	październik	9,3%
maj	10,0%	listopad	9,5%
czerwiec	9,6%	grudzień	9,6%

Wynagrodzenia

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim w grudniu 2013 r. wyniosło 3 675,50 zł i w odniesieniu do poprzedniego miesiąca zwiększyło się o +2,7%, a w stosunku do grudnia 2012 r. – o +2,4% (w grudniu 2012 r. roczny wzrost przeciętnego wynagrodzenia wyniósł +1,8%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	XII 2013		I-XII 2013	
	w zł	XII 2012=100	w zł	I-XII 2012=100
O g ó ł e m	3675,50	102,4	3503,58	102,7
w tym:				
Przemysł	3892,54	104,5	3697,46	103,6
górnictwo i wydobywanie	5681,75	94,4	5120,10	101,7
przetwórstwo przemysłowe	3710,57	108,0	3563,24	104,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	7042,87	80,5	6253,74	102,6
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	4181,53	104,6	3532,72	102,1
Budownictwo	3824,06	103,3	3648,85	101,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych^a	3147,43	100,2	3094,13	100,9
Transport i gospodarka magazynowa	3455,11	98,8	3399,60	102,5
Zakwaterowanie i gastronomia^a	2625,55	104,0	2424,41	104,0
Informacja i komunikacja	5301,54	106,6	5134,30	109,0
Obsługa rynku nieruchomości^a	4534,52	101,2	4052,49	100,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna^a	4956,96	102,5	4670,42	104,0
Administrowanie i działalność wspierająca^a	2648,33	100,6	2630,51	107,0
Pozostała działalność usługowa	2797,06	101,4	2821,86	103,5

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W większości sekcji sektora przedsiębiorstw poziom przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w grudniu 2013 r. był wyższy od notowanego przed rokiem. Najbardziej zwiększyło się wynagrodzenie zatrudnionych w przetwórstwie przemysłowym (o +8,0%) oraz w podmiotach sekcji informacja i komunikacja (o +6,6%). Spadek przeciętnych wynagrodzeń zanotowały przedsiębiorstwa z czterech sekcji: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o -19,5%), górnictwo i wydobywanie (o -5,6%), transport i gospodarka magazynowa (o -1,2%) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo (o -0,2%).

Inicjatywy klastrowe w województwie wielkopolskim

Przedsiębiorstwa województwa wielkopolskiego doceniają korzyści wynikające ze współpracy w ramach klastrów – współdziałania opartego na geograficznej koncentracji. Przedsiębiorstwa, jednostki naukowe wraz z otoczeniem biznesowym oraz samorządy lokalne powiązane zostają siecią pionowych i poziomych zależności zapewniając możliwość synergicznej współpracy gospodarczej przy jednoczesnym zachowaniu konkurencji pomiędzy poszczególnymi firmami klastra. Powiązania gospodarcze i naukowe pozwalają na poprawę pozycji gospodarczej i kreują przewagę konkurencyjną dzięki wykorzystaniu wyspecjalizowanej infrastruktury, wykwalifikowanych pracowników i specjalistycznej wiedzy. W 2012 roku 17 aktywnych inicjatyw klastrowych z terenu Wielkopolski wraz ze współdziałającym z nimi jednostkami otoczenia biznesu oraz jednostkami badawczo-rozwojowymi utworzyły Wielkopolskie Centrum Klasteringu (wpisane w dniu 27.07.2013 r. do rejestru stowarzyszeń KRS).

Sytuacja w Wielkopolsce jest bardzo dynamiczna i nie można dokładnie określić liczby działających w danej chwili inicjatyw klastrowych. Związane jest to w głównej mierze z uzależnienia aktywności poszczególnych inicjatyw od pozyskania źródła finansowania. Najbardziej stabilnymi inicjatywami są te, które znalazły model utrzymania bieżącej działalności ze składek członkowskich lub też z wydzielonej części czasu i zasobów poszczególnych członków. W 2013 roku działało aktywnie lub też zaczynało działanie 20 inicjatyw klastrowych. Wśród celów klastrów wymienić należy:

- stymulowanie współpracy o charakterze partnerskim pomiędzy członkami klastra,
- korzystanie ze wspólnej unikatowej aparatury dla realizacji prac rozwojowych,
- wspólną promocją produktów i świadczonych usług,
- wymianę informacji handlowych i technicznych pomiędzy członkami klastra,
- wspólne podejmowanie realizacji większych projektów biznesowych,
- intensyfikację procesów innowacyjnych i poprawę konkurencyjności firm.

nazwa	branża	adres
Klaster Poligraficzno-Reklamowy	poligraficzno-reklamowa	ul. B. Chrobrego 35A 64-100 Leszno
Klaster Spożywczy Południowej Wielkopolski – Stowarzyszenie w Kaliszu	spożywcza	ul. Częstochowska 25 62-800 Kalisz
Leszczyński Klaster Budowlany	budowlana	Al. Jana Pawła II 21a 64-100 Leszno
Organizacja Turystyczna Północnej Wielkopolski „Dolina Noteci”	turystyczna	ul. Sikorskiego 9 pok. 62 64-920 Piła
Poznański Klaster Edukacyjny	mechatronika i odnawialne źródła energii	ul. Jawornicka 1 60-161 Poznań
Sieć „Leszczyńskie Smaki”	spożywcza	ul. Geodetów 1 64-100 Leszno
Stowarzyszenie Bioregion Wielkopolska	biotechnologia	ul. Krzemowa 1, Złotniki 62-002 Suchy Las
Stowarzyszenie Klaster Kotlarski	kotlarska	ul. Kaliska 65 63-300 Pleszew
Stowarzyszenie Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Wielkopolski Klaster Lotniczy”	lotnicza	ul. Elektryczna 4A 62-800 Kalisz
Stowarzyszenie Przetwórców Szkła Budowlanego	budowlana	ul. Kamienna 6 62-082 Wysogotowo
Stowarzyszenie Wielkopolski Klaster Teleinformatyczny	teleinformatyczna	ul. Wieniawskiego 17/19 61-713 Poznań
Waste-Klaster	gospodarka odpadami	ul. Rubież 46B 61-612 Poznań
Wielkopolski Klaster Energii Odnawialnej	energia odnawialna	ul. Św. Marcin 80/82 61-809 Poznań
Wielkopolski Klaster Firm Projektowo-Wykonawczych ARCHI-PROJEKT	budowlana i usługi projektowe	ul. Głogowska 26 60-734 Poznań
Wielkopolski Klaster – Innowacyjny Dom	budowlana i wzornictwo	ul. Śpiewaków 14 60-638 Poznań
Wielkopolski Klaster „MEBEL DESIGN”	meblarska i wzornicza	ul. Głogowska 26 60-734 Poznań
Wielkopolski Klaster Medyczny	medyczna	ul. Św. Marcin 80/82 61-809 Poznań
Wielkopolski Klaster Spożywczy	spożywcza	ul. św. Marcin 80/82 61-809 Poznań
SynergIT Klaster Informatyczny	informatyczna	ul. Wyspiańskiego 26b/38 60-750 Poznań
Zachodni Klaster Tworzyw Sztucznych Plastopolis	tworzywa sztuczne	ul. Innowatorów 8, Dąbrowa k/Poznania, 62-070 Dopiewo

Czynnikami wspierającymi rozwój klastrów pozostawały w 2012 roku zróżnicowany przemysł, wysokotowarowe rolnictwo, dobrze rozwinięte usługi oraz systematycznie rozbudowywana infrastruktura wraz z rynkiem instytucji otoczenia biznesu, uczelniami wyższymi i instytucjami naukowymi.

Specjalne Strefy Ekonomiczne w województwie wielkopolskim

W 2013 roku działały na terenie województwa wielkopolskiego podstrefy pięciu Specjalnych Stref Ekonomicznych:

1. *Kamiennogórskiej SSE Małej Przedsiębiorczości,*
2. *Kostrzyńsko-Słubickiej SSE,*
3. *Łódzkiej SSE,*
4. *Pomorskiej SSE,*
5. *Wałbrzyskiej SSE Invest Park Sp. z o.o.*

Podstrefy Specjalnych Stref Ekonomicznych w województwie wielkopolskim zajmowały łącznie powierzchnię 561,48 ha, z czego zagospodarowanych było 336,87 ha.

Pod względem powierzchni, największą pozostawała podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej SSE (247,91 ha), najmniejsza natomiast podstrefa Kamiennogórskiej SSE (11,38 ha).

Pod względem zagospodarowania, największą była również podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej SSE (143,49ha), natomiast podstrefa Pomorskiej SSE nie dysponowała powierzchnią zagospodarowaną.

Pod względem liczby utworzonych miejsc pracy, największą była podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej SSE – 8845 miejsc (kolejne: Wałbrzyskiej SSE – 3936, Łódzkiej SSE – 1608 oraz Kamiennogórskiej SSE – 92).

Pod względem liczby wydanych zezwoleń dla przedsiębiorców, największą pozostawała podstrefa Wałbrzyskiej SSE – 19 pozwoleń.

Wiodącymi branżami są: metalowa, motoryzacyjna, budowlana, wyrobów z tworzyw sztucznych, urządzeń elektrycznych i optycznych, meblarska, chemiczna, wyrobów sanitarnych, konstrukcji stalowych i aluminiowych, opakowań, produkcji gazów technicznych.

Pierwotne przywileje dla inwestorów działających w Specjalnych Strefach Ekonomicznych miały być zlikwidowane już w 2014 roku. Dnia 23.07.2013 r. Rada Ministrów zmieniła 14 rozporządzeń dotyczących SSE, przedłużając okres funkcjonowania stref do 31.12.2026 r.

Zasięg geograficzny podstref Specjalnych Stref Ekonomicznych na terenie województwa wielkopolskiego

Kamiennogórska SSE	Kostrzyńsko- Słubicka SSE	Łódzka SSE	Pomorska SSE	Wałbrzyska SSE
Ostrów Wlkp.	Buk	Kalisz	Piła	Jarocin
	Chodzież	Koło		Kalisz
	Krobia	Nowe		Kościan
	Nowy Tomyśl	Skalmierzyce		Krotoszyn
	Poznań	Opatówek		Leszno
	Przemęt	Ostrzeszów		Rawicz
	Stęszew	Turek		Śrem
	Swarzędz			Września
	Wronki			

Literatura

Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego w grudniu 2013.
Wyd. Urząd Statystyczny w Poznaniu, styczeń 2014.

Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie wielkopolskim, 2013 r.
Wyd.: Urząd Statystyczny w Poznaniu, marzec 2014.

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw Nr 4/2013
Wyd.: Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, kwiecień 2014.

Biuletyn Statystyczny Województwa Wielkopolskiego IV/2013
Wyd.: Urząd Statystyczny w Poznaniu, luty 2014

EUROSTAT Newsrelease Nr 29/2014 z 27.02.2014 r.
Wyd.: Biuro Prasowe EUROSTAT, Bruksela, luty 2014

Opracowania i materiały własne Departamentu Gospodarki

Opracowanie:

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
Departament Gospodarki (DRG-II-1)
Poznań, 23.04.2014 r.